

Chùm tin về việc nâng cấp, sửa đổi các FTA hiện hành

KHỞI ĐỘNG ĐÀM PHÁN NÂNG CẤP AITIGA

Trong nửa đầu năm 2024, Ấn Độ và ASEAN đã tổ chức hai cuộc họp (lần thứ 3 và thứ 4) của Ủy ban hỗn hợp về Hiệp định Thương mại hàng hóa ASEAN - Ấn Độ (AITIGA) – đánh dấu sự khởi động của các cuộc đàm phán để đánh giá, nâng cấp Hiệp định đã có hiệu lực từ năm 2010 này.

Trước đó, tại hai cuộc họp đầu tiên diễn ra vào tháng 5 và tháng 8/2023, Ủy ban hỗn hợp mới chỉ hoàn tất Điều khoản tham chiếu cũng như Cơ cấu đàm phán cho các cuộc đàm phán rà soát, nâng cấp Hiệp định.

Trong cuộc họp lần thứ 3 diễn ra vào tháng 2/2024, 3 trong số 8 tiểu ban (được thành lập trực thuộc Ủy ban hỗn hợp để tiến hành đàm phán về các lĩnh vực liên quan đến Hiệp định) đã tiến hành báo cáo về tiến độ và kết quả thảo luận chi tiết liên quan đến tiếp cận thị trường; quy tắc xuất xứ; tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật và quy trình đánh giá sự phù hợp. Sau các phiên thảo luận tích cực tại cuộc họp, Ủy ban hỗn hợp đã vạch ra các lĩnh vực trọng tâm để thảo luận thêm, cập nhật chương trình làm việc, đồng thời cung cấp hướng dẫn cần thiết cho các tiểu ban để tiến hành đàm phán.

Đến tháng 5/2024, cuộc họp lần thứ 4 của Ủy ban hỗn hợp để rà soát AITIGA đã được diễn ra. Đến cuộc họp lần này, đã có thêm 02 tiểu ban về “Vệ sinh và Kiểm dịch” và “Các vấn đề pháp lý và thể chế” báo cáo kết quả thảo luận về các vấn đề liên quan. Ủy ban hỗn hợp sau đó cũng đã đưa ra những hướng dẫn cần thiết cho các Tiểu ban để tiến hành

đàm phán các lĩnh vực này.

ASEAN và Ấn Độ đang rất tích cực trong việc đẩy mạnh quá trình rà soát, đánh giá để tiến hành nâng cấp AITIGA. Cuộc họp lần thứ 5 của Ủy ban hỗn hợp dự kiến sẽ diễn ra vào tháng 7/2024 và cả hai bên đặt mục tiêu sẽ hoàn tất việc rà soát, đàm phán nâng cấp Hiệp định này vào năm 2025.

Hiệp định Thương mại hàng hóa ASEAN - Ấn Độ (AITIGA) được ký kết vào ngày 13/8/2009 và có hiệu lực từ ngày 1/1/2010. Sau hơn một thập kỷ thực thi, đây là lần đầu tiên các bên tiến hành rà soát để nâng cấp Hiệp định này với mục tiêu giúp Hiệp định trở nên thân thiện, đơn giản hơn, tạo thuận lợi thương mại cho doanh nghiệp cũng như đáp ứng các thách thức trong khu vực và trên thế giới hiện nay.

Là một FTA truyền thống được ký kết trong giai đoạn đầu, nhiều cam kết trong AITIGA có nhiều hạn chế và tạo ra một số khó khăn nhất định đối với doanh nghiệp của các Bên. Ví dụ, liên quan tới vấn đề xuất xứ (là điều kiện để hưởng ưu đãi thuế quan), AITIGA chỉ ghi nhận các quy tắc xuất xứ (QTXX) chung mà không có quy tắc xuất xứ cụ thể mặt hàng, điều này hạn chế khả năng tiếp thị trường đối với nhiều mặt hàng khi không đáp ứng QTXX chung. Cũng liên quan tới vấn đề này, AITIGA chỉ ghi nhận về hình thức cấp giấy chứng nhận xuất xứ (C/O) chung mà không nêu rõ về khả năng áp dụng C/O điện tử, do đó hài quan một số Bên trong AITIGA đã từ chối C/O điện tử mà Bên khác cấp. Doanh nghiệp kỳ vọng rằng những bất cập này sẽ được xem xét thảo luận trong lần rà soát nâng cấp AITIGA này.

Trong gần 15 năm hợp tác, Ấn Độ đã trở thành một trong những đối tác thương mại lớn nhất của ASEAN. Kim ngạch trao đổi thương mại giữa ASEAN và Ấn Độ đã tăng 2,5 lần kể từ khi AITIGA được thực thi, từ 40,1 tỷ USD năm 2009 (thời điểm trước khi AITIGA có hiệu lực) lên đến 101,1 tỷ USD vào năm 2023 (Số liệu của ITC Trademap).

THỰC THI NGHỊ ĐỊNH THƯ THỨ BA SỬA ĐỔI AKFTA

Ngày 22/9/2023, Chính phủ Việt Nam chính thức phê duyệt Nghị định thư thứ ba sửa đổi Hiệp định thương mại tự do ASEAN-Hàn Quốc (AKFTA). Để thực thi Nghị định thư này, Việt Nam đã tiến hành sửa đổi Thông tư về Quy tắc xuất xứ và Nghị định về Biểu thuế ưu đãi đặc biệt của Việt Nam để thực thi AKFTA.

Cụ thể, ngày 27/3/2024, Bộ Công Thương đã ban hành Thông tư số 04/2024/TT-BCT sửa đổi, bổ sung một số điều của Thông tư số

20/2014/TT-BCT ngày 25/6/2014 về việc thực hiện Quy tắc xuất xứ trong AKFTA. Thông tư mới sửa đổi Điều 4 Phụ lục I (Quy tắc xuất xứ) của Thông tư cũ để bổ sung quyền lựa chọn công thức tính hàm lượng giá trị khu vực (RVC) theo cách tính trực tiếp hoặc gián tiếp cho nhà xuất khẩu/nhà sản xuất để sử dụng cố định trong suốt một năm tài chính và phục vụ xác minh hậu kiểm. Thông tư này cũng sửa đổi khoản 1 Điều 5 Phụ lục V (Thủ tục cấp và kiểm tra C/O) để chính thức công nhận quyền lựa chọn cấp C/O mẫu AK điện tử (ký, đóng dấu và cấp dưới dạng điện tử) hoặc cấp C/O giấy (ký, đóng dấu và

cấp tay) của doanh nghiệp. Thông tư mới có hiệu lực từ ngày 11/5/2024.

Ngày 4/7/2024, Chính phủ ban hành Nghị định 81/2024/NĐ-CP sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định 119/2022/NĐ-CP ngày 30/12/2022 về Biểu thuế nhập khẩu ưu đãi đặc biệt của Việt Nam để thực thi AKFTA giai đoạn 2022 – 2027. Trong đó, Chính phủ đã ban hành Biểu thuế nhập khẩu ưu đãi đặc biệt và Danh mục hàng hóa áp dụng thuế suất thuế nhập khẩu ưu đãi đặc biệt ngoài hạn ngạch của Việt Nam để thực thi AKFTA giai đoạn 2023 – 2027. Nghị định có hiệu lực từ ngày 4/7/2024.

HOÀN TẤT KÝ KẾT NGHỊ ĐỊNH THƯ THỨ HAI NÂNG CẤP AANZFTA

Ngày 25/1/2024, các nước ASEAN cùng với Australia và New Zealand đã hoàn tất việc ký Nghị định thư thứ hai sửa đổi Hiệp định thành lập Khu vực Thương mại tự do ASEAN – Australia – New Zealand (AANZFTA). Nghị định thư thứ hai sửa đổi, nâng cấp AANZFTA là kết quả của 03 năm đàm phán giữa các nước ASEAN và Australia – New Zealand với mục tiêu duy trì tính cạnh tranh, nâng cao chất lượng và đảm bảo tính hiện đại của Hiệp định.

Với lần sửa đổi Hiệp định này, các nước thành viên không chỉ tiến hành sửa đổi, nâng cấp các cam kết sẵn có (về Quy tắc xuất xứ, Thủ tục hải quan và tạo thuận lợi thương mại, Đầu tư, Cạnh tranh và bảo vệ người tiêu dùng, Thương mại điện tử...) mà còn bổ sung thêm 03 Chương mới (về Mua sắm chính phủ; Doanh nghiệp siêu nhỏ, nhỏ và vừa; Thương mại và

phát triển bền vững) và một số điều khoản mới về dịch vụ giáo dục trong Chương thương mại dịch vụ.

Với những nội dung sửa đổi bao trùm, bản nâng cấp AANZFTA được kỳ vọng sẽ hỗ trợ khả năng phục hồi, tăng tính chống chịu của các chuỗi cung ứng trong khu vực, tăng cường tự do hóa dịch vụ và đầu tư, hỗ trợ thương mại điện tử và chuyển đổi số, đồng thời tạo điều kiện thuận lợi cho việc phát triển kinh tế khu vực bền vững và bao trùm.

Tính đến 1/7/2024, đã có 07 quốc gia thành viên, gồm Australia, Brunei, Indonesia, Malaysia, New Zealand, Singapore và Philippines hoàn tất việc phê chuẩn Nghị định thư thứ hai sửa đổi AANZFTA. Về thủ tục, Nghị định thư sẽ có hiệu lực sau 60 ngày kể từ khi Australia, New Zealand và ít nhất bốn nước ASEAN nộp văn kiện phê chuẩn tới Cơ quan lưu chiếu của Hiệp định (là Tổng Thư ký ASEAN). Tuy nhiên, quá trình này dự kiến sẽ kết thúc sớm nhất vào cuối năm 2024. ■

Hiệp định AANZFTA được ký kết vào ngày 27/2/2009 và chính thức có hiệu lực từ ngày 1/1/2010. AANZFTA mặc dù tập trung nhiều vào các vấn đề thương mại hàng hóa truyền thống nhưng cũng đã có một số cam kết về dịch vụ, đầu tư, thương mại điện tử, di chuyển thể nhân, sở hữu trí tuệ, chính sách cạnh tranh và hợp tác kinh tế.

Hiệp định AANZFTA đã được sửa đổi một lần vào năm 2014 qua bản Nghị định thư thứ nhất sửa đổi AANZFTA với một số quy định chi tiết hơn về quy trình cấp giấy chứng nhận xuất xứ trong thương mại hàng hóa. Phiên bản nâng cấp lần này sẽ là bản sửa đổi lần thứ hai của Hiệp định, mở rộng phạm vi Hiệp định sang các chủ đề mới, hiện đại và bám sát thực tiễn hiện nay.

Sau gần 15 năm có hiệu lực, Hiệp định AANZFTA đã đóng góp rất tích cực trong việc thúc đẩy thương mại giữa ASEAN với Australia và New Zealand. Theo số liệu của ITC Trademap, kim ngạch thương mại hai chiều ASEAN - Australia đã tăng gấp đôi, từ 47,3 tỷ USD năm 2009 (thời điểm trước khi Hiệp định AANZFTA có hiệu lực) lên đến 94,4 tỷ USD năm 2023; trao đổi thương mại giữa New Zealand và ASEAN cũng tăng gấp đôi trong cùng giai đoạn, từ 5,7 tỷ USD năm 2009 lên đến 12,7 tỷ USD năm 2023.

